

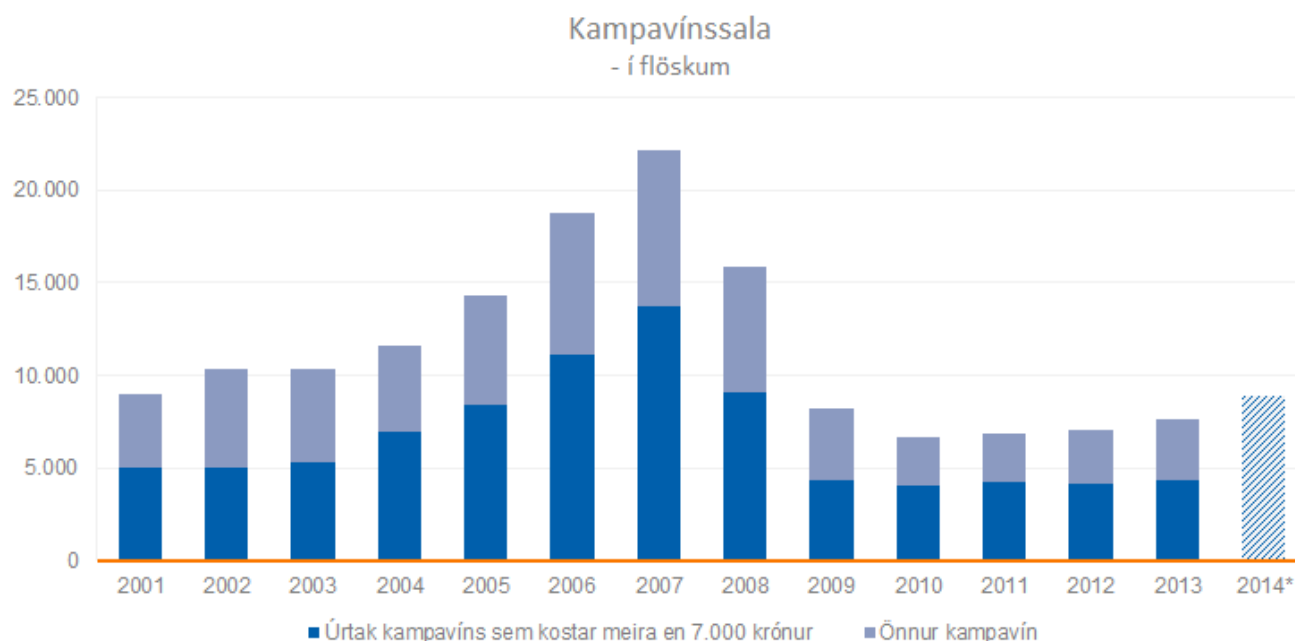
Er kominn tími til að taka fram kampavínið?

Flestir kannast við hina hefðbundnu efnahagsvísa s.s. verga landsframleiðslu, atvinnuleysistölur og viðskiptajöfnuð, enda eru þeir birtir reglulega og niðurstöðunum flaggað í öllum helstu ljósvakamiðlum. Færri hafa hins vegar heyrt um poppkornssölu, notkun afsláttarmiða og fjölda fyrstu stefnumóta sem efnahagsvísa, enda um æði óhefðbundna mælikvarða að ræða. Slíkir mælikvarðar eru þó ekki nýjir af nálinni en í fleiri tug ára hafa fjárfestar, seðlabankar, blaðamenn og aðrir sérfræðingar hugsað út fyrir kassann í leit sinni að efnahagsvísu sem sýna góða samtímamynd af stöðu hagkerfisins og hafa jafnvel forspárgildi um efnahagsþróun fram í tímann.

Kampavínssala sem efnahagsvísir

Greiningardeild hefur um langt skeið haft gaman af efnahagsvísu sem brjóta upp það hefðbundna, til að mynda höfum við undanfarin tvö ár birt svokallaða K-orðs vísitölu sem byggir á því að telja hversu margar fréttir eða greinar innihalda orðið kreppa. Nú hefur annar slíkur efnahagsvísir fangað athygli okkar: kampavínssala.

Í augum flestra er kampavín munaðarvara og þar að leiðandi eitt það fyrsta sem heimili, sem á annað borð hafa haft efni á að kaupa slíka vöru, skera við nögl þegar harðnar í ári. Að sama skapi glæðist salan að nýju þegar heimilin sjá fram á betri og bjartari tíma. Líkt og sjá má á myndinni hér að neðan dróst kampavínssala hressilega saman á milli árána 2007 og 2010, eða um 70%, en árið 2010 var sala kampavíns með dræmasta móti. Salan hefur þó tekið við sér undanfarin ár samhliða bættri stöðu hagkerfisins, til að mynda hefur salan fyrstu fjóra mánuði þessa árs aukist um tæp 17% samanborið við sama tíma í fyrra. Á þessu aukning jafnt við um dýrt sem og ódýrt kampavín sem þýðir að ástæða aukningarinnar felst ekki í því að fólk sé að færa sig í auknu mæli út í ódýrari tegundir á kostnað þeirra dýrari.

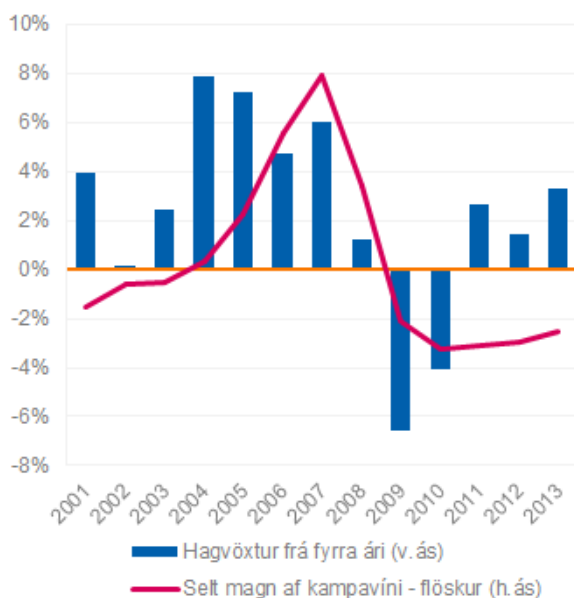

*Mat fyrir árið 2014, byggt á fyrstu fjórum mánuðum ársins.

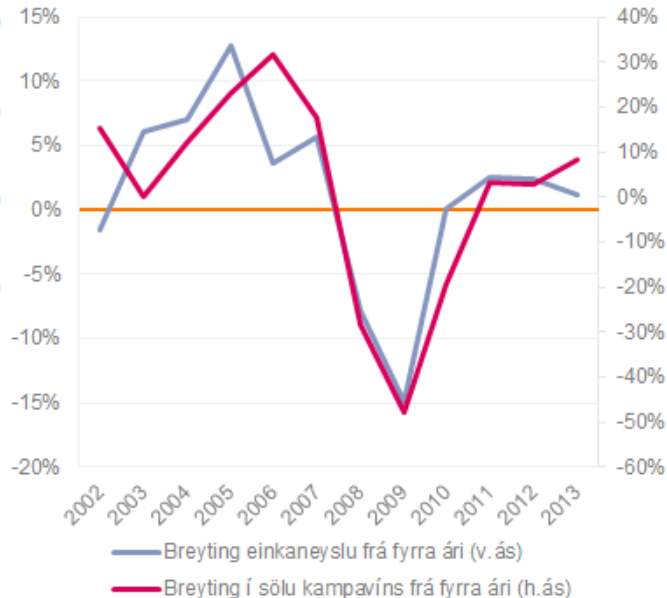
Heimildir: ÁTVR

Til gagns og gamans höfum við sett saman kampavínssölu og hagvöxt annars vegar og kampavínssölu og einkaneyslu hins vegar. Svo virðist sem að sala kampavíns gefi nokkuð góða mynd af gangi hagkerfisins á hverjum tíma og hefur hún skýra jákvæða fylgni bæði við hagvöxt og einkaneyslu.

Kampavínssala og hagvöxtur

Kampavínssala og einkaneysla

Heimildir: Hagstofa Íslands, ÁTVR

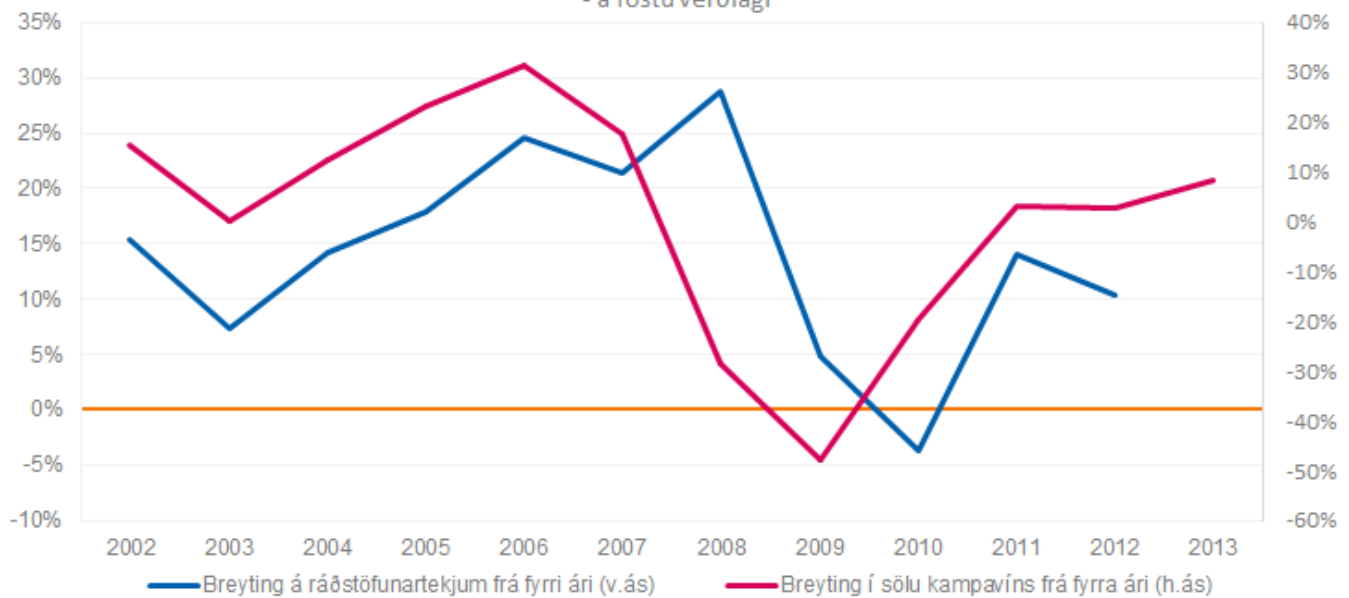
Fylgnin við ofangreindar hagstærðir er hins vegar ekki það sem hefur vakið áhuga manna á kampavínssölu sem mælikvarða heldur forspárgildi kvarðans, en margir telja að salan hafi töluvert forspárgildi fyrir ráðstöfunartekjur fólks um það bil ár fram í tímann. Þetta kann eflaust að hljóma undarlega í eyrum einhverra, hvernig í ósköpunum kampavínssala gæti gefið einhverja haldbæra vísbendingu um ráðstöfunartekjur fram í tímann, en skýringin er þó tiltölulega einföld. Sá siður hefur tíðkast, hvort sem er hér á landi eða annars staðar, að fagna góðum fréttum, merkjum áföngum eða öðrum tímamótum með því að skála í kampavíni. Þannig teljast til dæmis stöðuhækkun, ný vinna eða lok skólagöngu, sem allt eru áhrifaþættir á ráðstöfunartekjur litið fram á veginn, tilefni til þess að opna kampavínflöski og skála með vinum og vandamönnum.

Þrátt fyrir að hugmyndin sé vissulega áhugaverð þá verður að hafa það í huga að kampavínssala er ekki fullkominn mælikvarði á framtíðar ráðstöfunartekjur, langt því frá. Á því geta verið ýmsar skýringar. Í fyrsta lagi er tiltölulega lítið keypt af kampavíni hér á landi, um 7.600 flöskur árið 2013, og því getur verið nokkuð hjákátlegt að áætla að þessar fáu flöskur gefi hugmynd um ráðstöfunartekjur 124 þúsund heimila. Í öðru lagi er kampavínssalan ekki alltaf tengd þáttum sem hafa áhrif á ráðstöfunartekjur, til að mynda fjárfesta margir í kampavíni á áramótum eða í afmælum, hvort sem von sé á auknum tekjum eður ei. Í þriðja lagi er alls kostar óvíst að fólk velji endilega kampavín til að fagna. Fleiri vankanta er að finna en þá sem útlistaðir eru hér en ekki verða höfð fleiri orð um það.

Bráðum kemur betri tíð?

Ef við lítum framhjá vanköntum mælikvarðans í bili og lítum á myndina hér að neðan þá er hún um margt áhugaverð. Í fljótu bragði virðist sem að sveiflur í ráðstöfunartekjum fylgi nokkurn veginn eftir sveiflum í kampavínssölu árið áður. Þannig aukast ráðstöfunartekjur ári eftir að kampavínssala eykst og dragast saman, eða hægir á vexti, ef kampavínssala dregst saman árið áður, að undanskildu árinu 2011 en þá hækkuðu ráðstöfunartekjur jafnvel þótt kampavínssala hafi dregist saman árið 2010. Hér bjaga kjarasamningarnir árið 2011 þó væntanlega myndina.

Kampavínssala og ráðstöfunartekjur - á föstu verðlagi

Heimildir: Hagstofa Íslands, ÁTVR

Hvernig sem á málið er litið er ljóst að sala kampavíns bendir til þess að efnahagsbatinn sé á réttri leið. Sölutölur fyrir fyrstu fjóra mánuði ársins fela í sér jákvæðar vísbendingar þess efnis að einkaneysla á fyrsta fjórðungi sé að gefa í og umsvif í hagkerfinu að aukast. Þá gefa aukin kaup heimilanna á munaðarvörum til kynna að fjárhagur þeirra sé óðum að batna, en kampavínssala jókst um 8,2% í fyrra samanborið við árið á undan og hefur aukningin ekki verið meiri frá árinu 2007. Hvort aukningin gefi til kynna betri tíð og hækkandi ráðstöfunartekjur er ennþá óljóst en þó er víst að Íslendingar eru hægt en örugglega farnir að teygja sig í kampavínið.

Greiningardeild Arion banka

Anna Hrefna Ingimundardóttir
anna.ingimundardottir@arionbanki.is

Elvar Ingi Möller
elvar.moller@arionbanki.is

Erna Björg Sverrisdóttir
erna.sverrisdottir@arionbanki.is

Hrafn Steinarsson
hrafn.steinarsson@arionbanki.is

Hafsteinn Hauksson
hafsteinn.hauksson@arionbanki.is

Stefán Broddi Guðjónsson
stefan.gudjonsson@arionbanki.is

Forstöðumaður

Regína Bjarnadóttir
regina.bjarnadottir@arionbanki.is
444-6969

[Hér má finna fyrirvara](#)